

Investigating the Factors Affecting on Inflation with Emphasis on Good governance in Oil Exporting Countries

 Abbas Mermarnejad*

Assistant Professor, School of
Management and Economics,
Science and Research Branch, Azad
University, Tehran, Iran

**Mohammad Mahdi
Najafi***

Ph.D Candidate of Economics,
School of Management and
Economics, Science and Research
Branch, Azad University, Tehran, Iran

Abstract

Among the most important indicators that depend on political-economic-social stability is inflation control; because people's activism has a high tendency towards the stability of inflation; Therefore, gaining political power in societies depends on providing a program to control inflation. The increase in the high inflation rate is associated with macroeconomic instability, increased welfare, unfair distribution of wealth, and a decrease in household purchasing power. Monetarist considers excessive growth of money volume, excess demand in the commodity market, some cost pressure and increase in the price of production inputs, and institutionalists consider structural factors and bottlenecks in various economic and commercial sectors to be the main cause of inflation. Therefore, knowing the factors affecting inflation and providing a solution to control and reduce inflation can lead to socio-economic justice. The components of good

* Corresponding Author: memarnejad@srbiau.ac.ir

* mohammadmahdinajafi@hotmail.com

governance can also lead to the reduction of inflation through the channel of increasing productivity and improving institutional quality and increasing the effectiveness of monetary and financial policies. This research aims to investigate the factors influencing inflation with an emphasis on good governance in oil exporting countries using the generalized moment method (GMM) in the time period (2011-2021). The obtained results indicate that the inflation break, the difference between GDP growth and liquidity growth had a positive effect and good governance had a negative effect on the inflation rate.

Keywords: Inflation, Liquidity growth, Good governance, Oil exporting countries

JEL Classification: P44, O16

بررسی عوامل اثرگذار بر تورم با تأکید حکمرانی خوب در کشورهای صادرکننده نفت

استادیار دانشکده مدیریت و اقتصاد، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد
اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

عباس معمارنژاد *

دانشجوی دکتری رشته اقتصاد بخش عمومی، گروه اقتصاد، دانشکده
مدیریت و اقتصاد، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

محمد مهدی نجفی *

چکیده

از جمله مهم‌ترین عواملی که ثبات سیاسی - اقتصادی - اجتماعی را به خود وابسته کرده، مهار تورم است؛ زیرا کنشگری مردم واکنش بالایی نسبت به ثبات تورم دارد؛ بنابراین کسب قدرت سیاسی در جوامع به ارائه برنامه برای کنترل تورم بستگی دارد. افزایش نرخ تورم بالا با بی‌ثباتی کلان اقتصادی، زیان‌دهی رفاهی، توزیع ناعادلانه ثروت و کاهش قدرت خرید خانوار، همراه است. پولیون رشد بی‌رویه حجم پول، کینزین‌ها اضافه تقاضا در بازار کالا، برخی فشار هزینه و افزایش قیمت نهاده‌های تولیدی و نهادگرایان نیز عواملی همچون ساختار نامناسب اداری و بروکراسی شدید، نااطمینانی‌های سیاسی و اقتصادی و بازارهای غیررقابتی، را از عوامل مؤثر بر تورم می‌دانند.

از این‌رو، شناخت عوامل مؤثر بر تورم و ارائه راهکار برای کنترل و کاهش می‌تواند سبب بهبود شاخص‌های اقتصادی و شرایط اجتماعی شود. مولفه‌های حکمرانی خوب نیز از کانال افزایش بهره‌وری و بهبود کیفیت نهادی و افزایش اثرگذاری سیاست‌گذاری‌های پولی و مالی می‌تواند منجر به کاهش تورم شود. این پژوهش با هدف بررسی عوامل اثرگذار بر تورم با تأکید بر حکمرانی خوب در کشورهای صادرکننده

* نویسنده مسئول: memarnejad@srbiau.ac.ir

* mohammadmahdinajafi@hotmail.com

نفت با استفاده از روش گشتاور تعمیم‌یافته^۱ (GMM) در دوره زمانی (۲۰۱۱-۲۰۲۱) صورت گرفته است. نتایج حاصل شده بیانگر این است که وقفه تورم، تفاضل رشد تولید ناخالص داخلی از رشد نقدینگی اثر مثبت و حکمرانی خوب اثر منفی بر نرخ تورم داشته است.

کلیدواژه‌ها: تورم، حکمرانی خوب، رشد نقدینگی، کشورهای صادرکننده نفت

طبقه‌بندی JEL: O۱۶, P۴۴

^۱ Generalized Method of Moments

۱- مقدمه

از جمله مهم‌ترین دغدغه‌های سیاست‌گذاران اقتصاد در جهان، کنترل تورم و پیامدهای آن در اقتصاد است و تبعات منفی زیادی برای نظام اقتصادی دارد. زمانی که دستمزد نیروی کار با نرخ تورم قیمت‌های خرده‌فروشی همخوانی نداشته باشد، قدرت خرید دستمزدها و قدرت خرید نیروی کار، کاهش پیدا می‌کند. این چالشی قابل توجه برای خانواده‌هایی با درآمد پایین به شمار می‌رود، زیرا برای آن‌ها هر افزایش قیمتی می‌تواند پیامدهای دامن‌گیری به همراه داشته باشد. به علاوه، در ادامه افزایش قیمت کالاها، تقاضای نیروی کار برای افزایش دستمزد، منجر به افزایش هزینه نیروی کار می‌شود که به کاهش یافتن سود کسب شده توسط بنگاه‌های اقتصادی کسب و کارها می‌انجامد. تمام این اثرات ناشی از تورم می‌تواند موجبات ناطمینانی در اقتصاد را فراهم آورده که منجر به کاهش سرمایه‌گذاری کارآفرینان می‌شود. در ادبیات اقتصادی منظور از تورم؛ وضعیتی است که سطح عمومی قیمت‌ها، بی‌رویه و یا بی‌تناسب و به طور مداوم افزایش می‌یابد. (برانسون^۲، ۱۳۸۱) اقتصاددانان ایجاد ناطمینانی نسبت به آینده را پیامد این شاخص مطرح کرده و معتقدند تورم سبب می‌شود تا ارزش مقادیر آتی پیش‌بینی‌ناپذیر شده و بالتبع اخذ تصمیم‌های بلندمدت مانند پس‌انداز و سرمایه‌گذاری برای بنگاه و خانوار سخت و احتمال ضرر و زیان افزایش یابد. (رومر^۳، ۲۰۱۲) پس روند افزایشی نرخ تورم با کاهش ارزش سیاست‌گذاری اقتصادی روبرو خواهد بود و بی‌ثباتی اقتصادی منجر به بی‌ثباتی سیاسی و اجتماعی خواهد شد.

^۲ William Hoban Branson

^۳ Romer

بر کسی پوشیده نیست که اهمیت ثبات اقتصادی - سیاسی - اجتماعی در حفظ حاکمیت ملت‌ها سبب شده است تا کنترل تورم و آهنگ افزایش قیمت‌ها همواره جزء مهم برنامه‌های سیاست‌گذاران باشد؛ بنابراین شناخت علل مؤثر بر تورم برای کنترل این پدیده اقتصادی امری ضروری بوده و ارائه راهکار برای کاهش این متغیر می‌تواند منجر به گسترش عدالت اقتصادی در سطح کلان شود.

به‌طور کلی نظریات اقتصادی علت تورم را به سه قسم تورم ناشی از فشار هزینه، تورم ناشی از فشار تقاضا^۴ و تورم ساختاری^۵ بیان می‌کنند. طرفداران نظریه تورم ناشی از فشار هزینه معتقدند که علت ایجاد تورم در اقتصاد، افزایش حجم پول نبوده و با افزایش هزینه‌های تولید از کانال افزایش سرعت گردش و افزایش حجم، پول خود را با شرایط تورمی همراه خواهد کرد، بنابراین پول در شرایط تورمی دنباله‌روی فشار هزینه‌ها است. گروه دیگر که معتقدند تورم ناشی از فشار تقاضا بیان می‌کنند که وقتی تقاضای کل بالفعل در جامعه نسبت به عرضه کل در حالت اشتغال کامل، فزونی می‌یابد، می‌توان گفت که اقتصاد دچار تورم ناشی از فشار تقاضا شده است. (شاگری، ۱۳۹۸) همچنین طرفداران نظریه تورم ساختاری معتقدند که محدودیت‌های موجود در عرضه نهاده‌های تولیدی، محدودیت سیاست‌گذاری کلان اقتصادی، اختلالات و موانع اقتصادی در ساختار و ناهماهنگی شدید در توسعه بخش‌های اقتصادی سبب افزایش تورم خواهد شد. بر اساس ادبیات نظری بی‌توجهی به سیاست‌گذاری صحیح در حوزه حکمرانی و غفلت از حکمرانی خوب می‌تواند از کانال ساختاری اقتصاد باعث افزایش تورم شود. (توی^۶ و همکارانش، ۲۰۲۱)

^۴ structural inflation

^۶ Toye

مطابق با تقسیم‌بندی بانک جهانی؛ متغیرهای حق اظهارنظر و پاسخ‌گویی، ثبات سیاسی، کارایی دولت، کیفیت قوانین و مقررات، حاکمیت قانون و کنترل فساد به‌عنوان زیرمؤلفه‌های حکمرانی خوب از کانال بهبود کیفیت نهادی، افزایش بهره‌وری عوامل تولید و کاهش هزینه‌های تولید سبب می‌شوند تا تورم کاهش یابد. امروزه از حکمرانی خوب خصوصاً در کشورهای توسعه‌یافته به‌عنوان ابزار برای ثبات اقتصادی - سیاسی یاد شده و بهبود شرایط کلی ساختارهای نهادی، اجتماعی و سیاسی در کنترل تورم امری غیرقابل‌انکار است. (وقاص خالد^۷، ۲۰۱۵) افزایش پیچیدگی‌های سیاسی در حفظ حاکمیت ملل سبب شده است تا مسئله‌ی حکمرانی خوب در اذهان سیاستگذاران نقش پیدا کند. بنابراین، در یک اقتصاد مبتنی بر حکمرانی خوب، سیاستگذاری اقتصادی صحیح می‌تواند از کانال افزایش بهره‌وری بر نرخ تورم اثرگذار باشد.

باتوجه به اهمیت موضوع، هدف این پژوهش بررسی اثر شاخص حکمرانی خوب بر نرخ تورم در کشورهای صادرکننده نفت طی دوره زمانی ۲۰۲۱-۲۰۱۱ با استفاده از تجزیه و تحلیل مبتنی بر تصریح الگوهای اقتصادسنجی و روش گشتاور تعمیم‌یافته (GMM) است. به‌منظور اثرگذاری صادرات نفت در درآمدهای ارزی کشورهای صادرکننده نفت، دلیل موجهی به نظر می‌رسد تا بتوان بهره‌مندی آن‌ها را از ابعاد ساختاری اقتصاد و حکمرانی خوب بر روی تورم بررسی کرد. منظور از کشورهای صادرکننده نفت در این تحقیق، کشورهای اوپک و اوپک پلاس بیان شده است. نظر به محدودیت‌های داده‌های تحقیقی از میان کشورهای صادرکننده نفت؛ الجزایر، ایران، کویت، قطر، عربستان سعودی، امارات متحده عربی، اکوادور، روسیه، مکزیک، جمهوری آذربایجان، بحرین، مالزی، قزاقستان و عمان موضوع این تحقیق قرار گرفتند. سوال اصلی این تحقیق این است

^۷ Waqas Khalid

که آیا حکمرانی خوب را می‌توان عامل مؤثری بر تورم کشورهای صادرکننده نفت دانست؟ این مقاله با در نظر گرفتن چارچوب بیان شده در بخش دوم به ادبیات نظری و پیشینه تحقیق، در بخش سوم به تصریح الگوی تحقیق، در بخش چهارم به برآورد الگو و تحلیل نتایج و در نهایت به نتیجه‌گیری و پیشنهادات سیاستی خواهد پرداخت.

۲- ادبیات نظری

۲-۱- علل مؤثر بر تورم

از تورم تعاریف متعددی بیان شده است؛ ولی یک معنای مشترک میان همه آنها یکسان بیان شده که تورم افزایش مداوم و بی‌قاعده سطح عمومی قیمت کالاها و خدمات است که سبب می‌شود تا در اقتصاد کاهش قدرت خرید و نابسامانی اقتصادی مشاهده شود. (شاکری، ۱۳۹۷) مطابق با ادبیات نظری ادله‌ی اقتصادی در بروز تورم بیان شده است؛ که این بر اساس نظریات اقتصادی عوامل مؤثر بر تورم به سه دسته تقسیم می‌شود:

الف- تورم ناشی از فشار تقاضا: افزایش تقاضا می‌تواند نتیجه عامل پولی باشد؛ بنابراین نظریات مکتب پولیون، رابطه علی میان افزایش عرضه پول و نرخ تورم وجود دارد؛ یعنی با افزایش عرضه پول بطور متناسب قیمت‌ها افزایش یافته و افزایش حجم پول بدلیل سیاست‌های نامناسب انبساط پولی به افزایش تقاضای کل و افزایش سطح عمومی قیمت‌ها منجر می‌شود. (منکیو، ۱۳۷۵) نظریات پولی استدلال می‌کنند که علت اصلی تورم بدلیل افزایش عرضه پول نسبت به رشد تقاضای پول واقعی است. بنابراین باید گفت بدلیل ارتباط عرضه پول و سیاست پولی، تورم بلندمدت نشان دهنده انتخاب بکارگیری سیاست رشد بیش از حد پول است. کینزین‌ها به تأثیر افزایش تقاضای کل بر تورم معتقدند؛ آنها بیان می‌کنند که در شرایط اشتغال کامل، اجرای سیاست‌های انبساطی موجب پیشی گرفتن

تقاضای کل بر عرضه کل و باعث افزایش تورم در اقتصاد می‌شود (شاگری و همکاران، ۱۳۹۹).

ب- تورم ناشی از فشار هزینه: هنگامی که دارندگان عوامل تولید سهمی بیش از کل تولید را مطالبه کنند تورمی ناشی از افزایش فشار هزینه رخ می‌دهد. این نظریه بیان می‌کند؛ بر خلاف کیزین‌ها و پولیون که در زمان اشتغال کامل، افزایش تقاضای کل نسبت به عرضه کل را علت تورم بیان کردند، افزایش هزینه تولید و کاهش عرضه کل علت اصلی تورم تلقی می‌شود. افزایش قیمت و هزینه مواد اولیه، نرخ ارز و تورم وارداتی، افزایش هزینه‌های نیروی کار، افزایش دستمزد (نامتناسب با بهره‌وری)، تکانه‌های طرف عرضه را می‌توان از عوامل مؤثر بر این نوع تورم دانست؛ بنابراین این گروه از اقتصاددانان یکی از راه‌حل‌های مبارزه با تورم را توجه به بخش عرضه اقتصاد می‌دانند که طبق این دیدگاه ساختار هزینه‌ای بنگاه‌ها، پایین‌بودن بهره‌وری کل اقتصاد، ساختار نیروی کار و... از عوامل مؤثر پایداری تورم هستند. (ساموئلسون و سولو^۱، ۱۹۶۰)

پ- تورم ساختاری: ساختارگرایان درعین حال که نقش پول در ایجاد تورم را می‌پذیرند و برای فشار هزینه‌ها در تشکیل تورم نقش فائل هستند، برای تورم علل مهم دیگری را بیان می‌کنند. مطابق نظر آن‌ها تضادهای توزیعی، قیمت‌گذاری بر اساس اضافه قیمت دلخواه و شاخص‌بندی دستمزدها ادله‌ای است که نهادها می‌بایست نقش خود را برای جلوگیری از تورم نشان دهند. (عرب مازار و همکاران، ۱۳۹۲) مطابق انعطاف‌ناپذیری طرف عرضه به دلایلی چون بهره‌وری پایین یا فناوری مناسب سبب می‌شود تا امکان افزایش متناسب تولید وجود نداشته و بنابراین قیمت نسبی محصولات مربوطه افزایش می‌یابد.

^۱ Samuelson & Solow

بسیاری از اقتصاددانان معتقدند ثبات ساختار از جمله ساختار بانکی، همراه با علل دیگر می‌تواند رفع‌کننده نرخ تورم باشد. (فیشر^۹، ۲۰۰۸)

در ادبیات نظری و مطابق نظریه مقداری پول، تفاوت میان رشد تولید ناخالص داخلی و رشد نقدینگی می‌تواند منجر به عملکرد ضعیف اقتصادی کلان از جمله تورم شود؛ بنابراین، رشد نقدینگی در اقتصاد به‌عنوان یکی از عوامل محرک تقاضای کل در اقتصاد است که باعث تورم می‌شود. همچنین اگر عرضه کالاها و خدمات متناسب با افزایش نقدینگی افزایش نیابد باعث افزایش سطح عمومی قیمت‌ها و تورم در اقتصاد می‌شود (بارگاس^{۱۰}، ۲۰۱۲) همچنین انتظارات تورمی مطابق با نظریه انتظارات عقلایی و انتظارات تطبیقی نقش مهمی در تعیین تورم دارد. بر اساس نقش انتظارات تورمی، هنگامی که مصرف‌کننده انتظار افزایش قیمت را داشته باشد، پول را به کالا تبدیل کرده و سبب افزایش تقاضای کالا می‌شود. از طرف دیگر، هنگامی که تولیدکننده انتظار افزایش قیمت داشته باشد، به ذخیره کالای تولیدی خود اضافه کرده و باعث کاهش عرضه کالا و خدمات و ایجاد تورم می‌شود. (الگامال و ایسا^{۱۱}، ۲۰۱۶)

۲-۲ حکمرانی خوب و نقش آن در کاهش تورم

پیدایش علم اقتصاد توسعه سبب شد تا سیاست‌گذاری در کشورهای در حال توسعه در سه دوره بررسی شود: الف) دوره دولت بزرگ، ب) دوره دولت حداقل ج) دوره حکمرانی خوب. (توی، ۱۳۸۵) دوره دولت بزرگ پس از جنگ جهانی دوم تا اواخر دهه ۱۹۷۰ ادامه یافته است. اقتصاددانان در این دوره مداخله دولت در امور اقتصادی را راهکار

^۹ Fischer

^{۱۰} vargas

^{۱۱} Elgammal & Eissa

توسعه می‌دانند و تا اواسط دهه ۱۹۷۰ سیاست‌گذاری توسعه بر همین منوال گذشت. (مایر^{۱۲}, ۱۳۶۸) در پایان دهه هفتاد میلادی الگوی دولت حداقل‌جایگزین دولت بزرگ شده و نئولیبرال‌ها و اهالی مکتب شیکاگو افسار هدایت توسعه را به دست گرفتند. در این دوره، مداخله کمتر دولت در اقتصاد و واگذاری امور به سازوکار قیمت‌ها و بازار به‌عنوان راهکار توسعه بیان شد و در همین دوران میل‌تون فریدمن نیز تورم و رکود تورمی دهه ۶۰ و ۷۰ میلادی را محصول مداخله دولت معرفی کرد. (خیرخواهان، و غیره، ۱۳۸۳) از اواسط دهه ۱۹۹۰ نارضایتی نسبت به رویکرد دولت حداقل‌شدت یافت و تقابل دولت بزرگ و حداقلی رخ داد تا رویکرد حکمرانی خوب شکل گرفت. این رویکرد در محافل بین‌المللی سیاست‌گذاری اقتصادی مانند بانک جهانی و تا حدودی صندوق بین‌المللی پول به‌عنوان معمای توسعه اقتصادی تا به امروز مطرح گردید. بررسی پایداری رویکرد حکمرانی خوب نسبت به رویکرد دولت بزرگ و دولت حداقلی نشان‌دهنده برجستگی رویکرد حکمرانی خوب است. برای مثال؛ دستیابی به رشد اقتصادی در دو دوره نخست تنها هدف بیان شده است، درحالی‌که در دوره حکمرانی خوب، توسعه پایدار زمانی تحقق می‌یابد که اهداف مردم‌سالاری، برابری و حفظ محیط‌زیست هم‌زمان دنبال شود. در دوره حکمرانی خوب دولت تنها عامل و مانع برای توسعه نیست، زیرا در این دوره تحقق حکمرانی خوب منتج به توسعه و پیشرفت اقتصادی تلقی می‌شود. (اندرروز و همکاران^{۱۳}, ۱۳۹۸)

حکمرانی خوب، بیانگر تغییر پارادایم نقش دولت و حکومت‌ها و مشارکت یکسان همه مردم در فرایند تصمیم‌گیری است که باعث می‌شود صدای همه مردم، زمانی که تصمیمات گرفته و منابع تقسیم می‌شوند، به گوش برسد. حکمرانی خوب با اثرگذاری بر

^{۱۲} Meyer

^{۱۳} Andrews et al

روندهای سیاسی و اقتصادی سبب می‌شود تا تجارت تسهیل یافته و فعالیت‌های اقتصادی بهینه گردد. (مقیمی و همکاران، ۱۳۹۰) همچنین حکمرانی خوب مجموعه‌ای از ارزش‌ها، سیاست‌ها و نهادها است که جامعه توسط آن می‌تواند اقتصاد، سیاست، و مسائل خود را در سه بخش دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی مدیریت کند. (قلی‌پور، ۱۳۸۷) در این رویکرد فرصتی به‌منظور جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، افزایش رشد اقتصادی، امنیت اقتصادی و بهبود محیط کسب و کار مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرد. (کميجانی، ۱۳۹۲)

مطابق گزارش سالانه بانک جهانی در سال ۱۹۹۶ تحت عنوان "از برنامه تا بازار" بر مبنای ارتباط حاکمیت و شهروندان؛ حکمرانی خوب نیازمند پاسخگو بودن حکومت‌ها است و بدون شفافیت مالی، پاسخگویی بی‌معنا بوده و قدم اساسی برای شفافیت مالی تعریف و اجرای استانداردهای ثبت و انتشار اطلاعات است؛ بنابراین بانک جهانی با استفاده از دو سازوکار اصلی یعنی تقویت رقابت و پاسخگویی به شاخص‌سازی برای حکمرانی خوب پرداخته است. این مؤسسه با در نظر گرفتن ۸۲ منبع از مؤلفه‌های حاکمیت قانون، حق اظهار نظر و پاسخگویی، اثربخشی دولت، کیفیت مقررات، ثبات سیاسی و نیز کنترل فساد به سنجش حکمرانی در کشورها می‌پردازد؛ بنابراین نظر به جامعیت منابع بانک جهانی این نوشتار نیز از این چارچوب بهره‌مند است. (بانک جهانی، ۲۰۱۲)

۱. حاکمیت قانون: اجرای قانون با ایجاد اعتماد بیشتر در سرمایه‌گذاران بین‌المللی و ملی، به افزایش سرمایه‌گذاری و رشد عرضه منجر خواهد شد. همچنین حمایت بیشتر از حقوق مالکیت، باعث افزایش تجارت روی دارایی‌های مالکان و نیز با اطمینان دادن مالکان از حصول سود سرمایه‌گذاری‌های خود، باعث افزایش انگیزه برای سرمایه‌گذاری افراد

خواهد شد. (حیدری ۱۳۹۳) نورث^{۱۴} (۱۹۶۰) با بیان اهمیت حقوق قراردادهای، به پیامدهای آن از جمله بهبود عملکرد اقتصاد، رشد عرضه و کاهش تورم خبر می‌دهد. کوز^{۱۵} (۱۹۶۰) بیان می‌کند که نااطمینانی حقوق مالکیت با افزایش هزینه مبادلاتی، کاهش عرضه و رشد نرخ تورم همراه است. گزارش بانک جهانی در سال ۱۹۹۷ تأیید می‌کند که عملکرد اقتصادی در کشورهای دارای حاکمیت قانونی برتر، مطلوب‌تر است. (بی‌مان لی و لوت لی^{۱۶}، ۲۰۱۲)

۲. حق اظهار نظر و پاسخگویی: پاسخگویی دولت به منظور عملکرد بهتر دولت از طریق نهادینه کردن سیستم شفاف و پاسخگو در چارچوب اداری سبب می‌شود تا کاهش هزینه‌های معاملاتی و بالتبع کاهش هزینه‌های تولیدی، افزایش عرضه و کاهش تورم صورت گیرد. (رفیق الرحمان، ۱۳۸۴)

۳. اثربخشی دولت: انجام وظایف محول شده همچون تأمین و فراهم نمودن کالاها و خدمات عمومی و زیرساخت‌های فیزیکی موردنیاز در فرایند تولید، باعث کاهش هزینه‌های معاملاتی و در کنار آن موجب افزایش رقابت در اقتصاد، بالابردن سطح بهره‌وری و رشد کارآفرینی و در مجموع رشد عرضه در اقتصاد می‌گردد. (شاه‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۲) ساختار بوروکراسی کارآمد دولتی سبب می‌شود تا مکانیسم اجرایی قوی بر اقتصاد فعال شده و بخش دولتی هماهنگ‌تر شود تا بر شکست‌های سیاست‌گذاری اقتصادی غلبه کرده و فعالیت‌های اقتصادی جدیدی را در برابر رکود ترویج کند. (احمد دار و محمد، ۲۰۲۰)

^{۱۴} North

^{۱۵} Coase

^{۱۶} Yi man li & Lut li

۴. کیفیت مقررات: ظرفیت دولت برای ارائه نهادهای تنظیم‌کننده قوانین قوی، یک عامل مؤثر برای دستیابی به عملکرد خوب بازار است. پیش‌بینی می‌شود و ضعف در پتانسیل ساختاری برای ارائه قانون خوب، عملکرد اقتصادی را به شیوه‌ای منفی تحت تأثیر قرار می‌دهد. بهبود کیفیت قانون از کانال حمایت از حقوق مالکیت سبب می‌شود تا دولت‌ها انضباط پولی و مالی را رعایت کنند و به بیماری از استقراض بانک مرکزی، رشد نقدینگی، کاهش عرضه و افزایش تورم منجر نشوند. (مینیا و ویلیو^{۱۷}، ۲۰۰۸)

۵. ثبات سیاسی: عوامل اقتصادی در سطح کلان همچون تورم، رشد اقتصادی، سرمایه‌گذاری و نابرابری توزیع درآمد مؤثر بر ثبات سیاسی است و از طرف دیگر ثبات سیاسی سبب می‌شود تا با افزایش سطح آگاهی مردم و رضایت از نظام سیاسی - اقتصادی سبب حفظ آرامش نظام اقتصادی و بازار شود. (کازرونی و همکاران، ۱۳۹۸) عدم ثبات اقتصادی - سیاسی سبب می‌شود تا انتظارات جامعه با استفاده از کانال اعتصابات نیروی کار و عدم اطمینان شغلی مؤثر بر بازار نیروی کار واقع شود و با کاهش بهره‌وری سبب کاهش درآمد و کاهش سرمایه‌گذاری در اقتصاد می‌شود. همچنین، عدم ثبات اقتصادی - سیاسی می‌تواند از کانال بی‌ثباتی امنیتی و انتظامی با ایجاد هزینه‌ها و مخارج دولتی سبب افزایش تورم شود. به عبارت دیگر، این عدم ثبات با اثرگذاری بر رفتار مالی دولت، می‌تواند اولویت‌های سیاسی را جایگزین اولویت‌های اقتصادی کرده و موجب افزایش کسری بودجه و کاهش رشد اقتصادی گردد. (کمیجانی و همکاران، ۱۳۹۲)

۶. کنترل فساد: در زمینه تأثیر فساد مالی بر عرضه اقتصادی دو نظریه رقیب و متعارض وجود دارد. گروه اول تئوری‌هایی هستند که فساد را به مثابه نیرویی می‌دانند که با ایجاد اختلال در تخصیص بهینه کالاها، هدایت نخبگان جامعه به رانت‌جویی، کاهش مشروعیت

^{۱۷} Minea and Villieu

دولت‌ها در ایجاد نهادهای حامی بازار به عملکرد مناسب بازارها آسیب می‌رساند و از این رهگذر موجبات کاهش عرضه اقتصادی را فراهم می‌آورد. در نظریه دیگر، فساد با دورزدن قوانین و بوروکراسی‌های نابجا و ناکارآمد بازارها، کارگزاران بخش خصوصی را به کاهش هزینه‌های تولید و افزایش سرمایه‌گذاری با کمک مصادیق فساد مالی ترغیب نموده، در نتیجه افزایش عرضه در اقتصاد می‌شود. (سلاطین، ۱۳۹۸) بسیاری از اندیشمندان همچون فیشر (۲۰۰۲) کانال اثرگذاری فساد بر تورم را فساد ناشی از عدم استقلال بانک مرکزی و رشد پول بدون پشتوانه یعنی ناشی از فشار تقاضا بیان کرده و دیگران فساد اداری را مؤثر بر کانال عرضه قلمداد می‌کنند.

۳-۲ پیشنهاد تحقیق

الکامل^{۱۸} (۲۰۱۹) در مقاله‌ای اثر کنترل فساد بر نرخ تورم با استفاده از روش گشتاور تعمیم‌یافته برای ۷۲ کشور در دوره ۲۰۱۱-۱۹۹۵ را بررسی کرده است. نتایج تجربی نشان می‌دهد که فساد بر تورم تأثیر مثبت دارد. همچنین، از منظر سیاست‌گذاری، یافته‌ها نشان می‌دهند که فساد با استفاده از اثر کانال ابزارهای مالی عمومی، حقوق مالکیت و استقراض از بانک مرکزی، سطح تورم را افزایش می‌دهد.

هلی ویل و همکاران^{۱۹} (۲۰۱۶) در مقاله‌ای به ارزیابی اثر کیفیت دولت بر کیفیت زندگی را با استفاده از روش داده‌های تابلویی برای ۱۵۷ کشور در بازه زمانی ۲۰۱۲-۲۰۰۵ بررسی کرده است. نتایج نشانی می‌دهد که تغییر در کیفیت حاکمیت می‌تواند منجر به تغییرات قابل توجهی در کیفیت زندگی شود.

^{۱۸} Elkamel

^{۱۹} Helliwell et al

صادقی عمرو آبادی و کاظمی (۱۴۰۱) در مقاله‌ای اثر حکمرانی خوب و چرخه‌های سیاسی بر تغییرات نقدینگی و کسری بودجه با استفاده از روش گشتاور تعمیم‌یافته برای ایران در دوره ۱۳۹۷-۱۳۵۷ بررسی کرده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد اثر متغیر حکمرانی خوب بر متغیر تغییرات نقدینگی و کسری بودجه منفی و معنادار است. این نتایج نشان می‌دهد با یک حکمرانی خوب می‌توان تغییرات کسری بودجه و نقدینگی ناشی از چرخه‌های سیاسی را در اقتصاد ایران کنترل کرد.

پرویزخانلو (۱۳۹۸) در مقاله‌ای اثر دموکراسی بر نرخ تورم با استفاده از روش اثرات تصادفی برای کشورهای حوزه منا در دوره ۲۰۱۶-۲۰۰۰ بررسی کرده است. نتایج تجربی نشان می‌دهد که دموکراسی تأثیر منفی و معنادار بر نرخ تورم دارد. همچنین، در شرایط دموکراتیک‌تر رأی‌دهندگان و فعالان اقتصادی بر اساس انتظارات عقلایی به‌خوبی می‌توانند رفتارها و سیاست‌های سیاستمداران را پیش‌بینی کنند و این موضوع از مسئله ثبات سیاسی نشئت گرفته است.

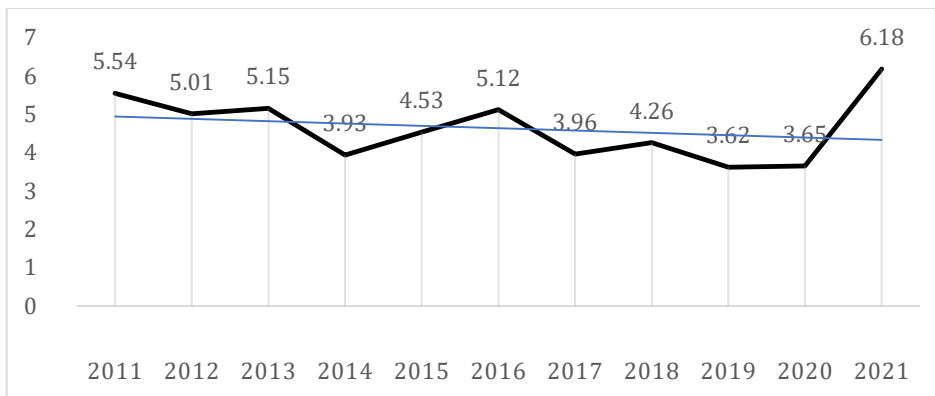
یوسف‌زاده و همکارانش (۱۳۹۶) در مقاله‌ای اثر حکمرانی خوب را بر شاخص‌های کلان اقتصادی با استفاده از روش گشتاور تعمیم‌یافته برای ۵۰ کشور در دوره ۲۰۱۳-۱۹۹۶ بررسی کرده است. نتایج تجربی نشان می‌دهد حکمرانی خوب تأثیر مثبت و معناداری بر عرضه کالا و خدمات دارد.

مطالعه حاضر نسبت به تحقیقات پیشین در بازه زمانی متفاوت‌تر و به‌روزتر در نظر گرفته شده است. همچنین علاوه بر متغیر حکمرانی خوب از متغیرهای تفاضل رشد تولید ناخالص داخلی حقیقی از رشد نقدینگی و نوسان غلطان تورمی برای تصریح و برآورد بهتر مدل استفاده شده است تا تجزیه و تحلیل دقیق‌تری برای ارتباط حکمرانی خوب با تورم ملاحظه شود که این موضوع در مقالات قبلی لحاظ نشده است.

۴-۲ حقایق آشکار شده

بررسی شاخص‌های کلان اقتصادی کشورهای صادرکننده نفت نشان می‌دهد که ایران دارای بالاترین نرخ تورم بوده و میانگین نرخ تورم این کشور در بازه زمانی مورد مطالعه ۲۴/۸ درصد است؛ همچنین میانگین نرخ تورم در بازه مورد مطالعه برای کشورهای صادرکننده نفت ۴/۶ درصد بیان شده است.

نمودار (۱) میانگین نرخ تورم کشورهای صادرکننده نفت در دوره ۲۰۱۱-۲۰۲۱ (درصد)

مأخذ: یافته‌های تحقیق

جدول ۱. آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

نام متغیر	تعریف متغیر	میانگین	انحراف معیار	حداکثر	حداقل
INF	نرخ تورم	۴/۶۳	۷/۰۳	۳۹/۳	-۳
SINF	انحراف معیار غلطان تورم	۰/۹۳	۱/۴	۱۲/۳	۰
GG	حکمرانی خوب	۴۲/۷۶	۱۶/۳۴	۷۱/۱۷	۱۱/۷۶

DGM ² GGDP	تفاضل رشد تولید ناخالص داخلی و رشد نقدینگی	۷/۱۵	۹/۲	۳۹/۵۲	-۲۲/۳۷
-----------------------	---	------	-----	-------	--------

مأخذ: یافته‌های تحقیق

۳- الگوی تحقیق و داده‌ها

مطابق با ادبیات نظری، نفرین منابع طبیعی به معنای استفاده بیشتر از منابع سبب می‌شود تا شاخص‌های اقتصاد کلان عملکرد ضعیفی داشته باشند. کشورهای صادرکننده نفت به دلیل وجود رانت نفت در اقتصاد، بیشتر در معرض افزایش تورم ناشی از کانال افزایش حجم نقدینگی هستند؛ بنابراین افزایش در آمد حاصل از صادرات منابع طبیعی همچون نفت سبب می‌شود تا نقدینگی و وابستگی به آن افزایش یابد. همچنین انحراف معیار غلطان تورم از جمله پارامترهای متحرک بوده که حاصل چندین انحراف معیارمنتج از میانگین‌های سالانه تورم برآورد خواهد شد و در این شرایط به جای یک میانگین و یک واریانس برای کل دوره، به ازای هر زمان یک میانگین و واریانس خواهیم داشت.

الگوی تحقیق به صورت رابطه ذیل تصریح شده است:

$$INF_{it} = \alpha + \beta_1 DM^2GGDP_{it} + \beta_2 GG_{it} + \beta_3 SIN_{it} + \eta_i + \varepsilon_{it}$$

که در آن، DM^2GGDP_{it} تفاضل رشد نقدینگی و رشد تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت سال ۲۰۱۵، SIN_{it} انحراف معیار غلطان تورم و GG_{it} شاخص حکمرانی خوب بوده که حاصل میانگین حسابی مؤلفه‌های حکمرانی خوب شامل کنترل فساد CC_{it} ، ثبات سیاسی PS_{it} ، اثربخشی دولت GE_{it} ، کیفیت مقررات RQ_{it} ، حق اظهار نظر و پاسخگویی VA_{it} و حاکمیت قانون RL_{it} است. همچنین η_i بیانگر اثرات ثابت کشورها و ε_{it} جمله اخلال است. در این تحقیق جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از الگوی اقتصادسنجی گشتاور تعمیم یافته (GMM) استفاده شده است.

$$GG_{it} = \frac{CC_{it} + RQ_{it} + GE_{it} + PS_{it} + VA_{it} + RL_{it}}{6}$$

باتوجه به داده‌های در دسترس، از میان کشورهای صادرکننده نفت؛ الجزایر، ایران، کویت، قطر، عربستان سعودی، امارات متحده عربی، اکوادور، روسیه، مکزیک، جمهوری آذربایجان، بحرین، مالزی، قزاقستان و عمان موضوع این تحقیق قرار گرفتند. همچنین دوره زمانی این تحقیق سال‌های ۲۰۱۱-۲۰۲۱ در نظر گرفته شده است. داده‌های نرخ تورم، نرخ رشد نقدینگی و حکمرانی خوب از بانک جهانی اخذ شده است.

۴- برآورد الگو و تحلیل نتایج

در این پژوهش به منظور بررسی پایایی متغیرها از آزمون لوین لین چو^{۲۰} (LLC) استفاده شده است و نتایج حاصل از آن در جدول (۲) گزارش شده است:

جدول ۲. نتایج حاصل از آزمون مانایی متغیرها

نام متغیر	تعریف متغیر	آماره آزمون	Prob	نتیجه
INF	نرخ تورم	-۵/۵	۰/۰۰۰	I(۰)
SINF	نوسان غلطان تورم	-۴/۶۲	۰/۰۰۰	I(۰)
DGM+GGDP	تفاضل رشد تولید ناخالص داخلی از رشد نقدینگی	-۴/۳۸۸	۰/۰۰۰	I(۰)
GG	حکمرانی خوب	-۴/۰۹	۰/۰۰۰	I(۰)

مأخذ: یافته‌های تحقیق

^{۲۰} Levin, Line & Chu

زمانیکه در مدل داده‌های پانل، متغیر وابسته بصورت وقفه در سمت راست نمایان می‌شود می‌توان بیان نمود که دیگر برآوردهای OLS دیگر پاسخگو نیست. بنابراین می‌توان پیرامون پویایی بیشتر داده‌های ترکیبی صراحت داشت. نظر به اهمیت و توجه به مدل سازی در تحقیق که متغیر وقفه داری در سمت راست معادله است بنابراین از مدل ترکیبی پویا بهره جسته و به روش برآورد GMM آرلانو باند (۱۹۹۲) متوسل شد. دلیل اصلی بهره‌مندی از روش گشتاور تعمیم یافته ذیل پانل دیتا اینست که در داده‌های جمع آوری شده مقاطع گستره بیشتری را نسبت به زمان را دارند.

نتایج حاصل از برآورد مدل با استفاده از روش گشتاور تعمیم یافته (GMM) در جدول (۳) گزارش شده است:

جدول ۳. نتایج حاصل از برآورد مدل گشتاور تعمیم یافته

نام متغیر	Prob	آماره Z
SINF	۰/۰۱۶ (۰/۵۳)***	۲/۴۰
DGM+GGDP	۰/۰۴۲ (۰/۰۹۱)***	۲/۰۳
GG	۰/۰۰۰ (-۰/۵۰۳)***	-۳/۶۳
آزمون AR(۱)	۰/۰۰۱	-۲۹/۳
آزمون AR(۲)	۰/۸۴	۰/۲۰
آزمون سارگان	۰/۰۰	۷۷/۸۹

اعداد بیانگر ضرایب برآوردی و مقادیر داخل پرانتز بیانگر آماره آزمون هستند. *** معناداری در سطح یک درصد؛ ** معناداری در سطح ۵ درصد، * معناداری در سطح ۱۰ درصد است. مأخذ: یافته‌های تحقیق

برای بررسی صحت نتایج حاصل از برآورد گشتاور تعمیم یافته می‌بایست خودهمبستگی و عدم همبستگی جملات خطا مورد آزمون قرار گیرد. نتایج حاصل از آزمون خودهمبستگی آرلانو - باند و آزمون سارگان برای مدل برآوردی در جدول (۳) گزارش شده است. نتایج حاصل از آزمون خودهمبستگی آرلانو - باند، بیانگر عدم وجود خودهمبستگی سریالی مرتبه اول و وجود خودهمبستگی سریالی مرتبه دوم است؛ بنابراین تخمین تورش تصریح ندارند و نتایج برآورد قابل اطمینان است.

نوسان غلطان به‌عنوان شاخصی از انتظارات تورمی در مدل‌های برآوردی بیشترین اثر مثبت بر نرخ تورم داشته است. این موضوع یعنی انتظارات تورمی و اثرگذاری تورم در سال‌های مورد بررسی سبب اثرگذاری بر رفتار عاملان اقتصادی خواهد شد و بر تورم اثرگذار خواهد بود؛ بنابراین عوامل اقتصادی با فرض رفتار عقلایی از روند قبلی سطح قیمت‌های برای رفتار آتی خود اثر می‌پذیرند. این موضوع با نتایج الگامال و ایسا (۲۰۱۶)، و هرورانی و همکاران (۱۳۹۹) انطباق دارد. متغیر تفاضل رشد تولید ناخالص داخلی از رشد نقدینگی بر نرخ تورم اثر معنادار مثبت با ضریب $0/091$ دارد؛ یعنی افزایش ۱ درصدی متغیر تفاضل رشد تولید ناخالص داخلی از رشد نقدینگی سبب افزایش $0/091$ درصدی خواهد شد که با نتایج تلس (۲۰۱۶) انطباق نظری دارد. همچنین نتایج حاصل از آزمون فرضیه بیان می‌کند که متغیر حکمرانی خوب بر نرخ تورم اثر معنادار منفی با ضریب $0/503-$ دارد. این موضوع بدان معناست که ازای افزایش ۱ واحد از متغیر حکمرانی خوب؛ متغیر نرخ تورم $0/503$ درصد کاهش می‌یابد. همچنین نتایج بررسی این متغیر با الگامال (۲۰۱۹) و صادقی عمرو آبادی و کاظمی (۱۴۰۱) انطباق دارد.

۵- نتیجه‌گیری و پیشنهادهای سیاستی

از جمله شاخص‌های کلان اقتصادی که رفتار مردم نسبت به آن واکنش بالایی در اقتصاد دارد نرخ تورم است؛ زیرا تغییرات نرخ تورم را به صورت مستقیم در جامعه منعکس می‌شود. عدم اطمینان نسبت به نرخ تورم و رشد فزاینده آن سبب بی‌ثباتی نظام اقتصادی - سیاسی - اجتماعی می‌شود؛ بنابراین شناخت عوامل مؤثر بر تورم و ارائه راهکار برای کنترل آن منجر به ثبات کلان در نظام اقتصادی می‌شود. در ادبیات نظری فشار تقاضا، فشار هزینه و نهادهای غیربهمینه را عوامل تورم بیان می‌کنند. همچنین مؤلفه حکمرانی خوب نیز از کانال بهبود کیفیت‌های ساختاری و افزایش بهره‌وری عوامل تولید می‌تواند منجر به کاهش نرخ تورم شود. در پژوهش پیشرو، اثر شاخص حکمرانی خوب بر تورم در کشورهای صادرکننده نفت طی دوره زمانی ۲۰۱۱-۲۰۲۱ با استفاده از روش گشتاور تعمیم‌یافته (GMM) بررسی شده است. نتایج حاصل از این پژوهش بیان می‌کند؛ انتظارات تورمی بیشترین اثر با ضریب مثبت بر نرخ تورم را دارد. از طرف دیگر این پژوهش با بیان اهمیت رشد نقدینگی و رشد تولید ناخالص داخلی در بررسی نرخ تورم؛ متغیر تفاضل رشد تولید ناخالص داخلی از نقدینگی بر نرخ تورم در کشورهای صادرکننده نفت اثر مثبت دارد؛ بنابراین، در کشورهای صادرکننده نفت، رانت منابع طبیعی از کانال افزایش حجم نقدینگی باعث افزایش تورم شده است. همچنین بررسی هدف پژوهش حاضر بیان می‌دارد که اثر حکمرانی خوب بر نرخ تورم اثر منفی دارد؛ براین اساس، بهبود حکمرانی خوب در این کشورها می‌تواند از مجرای حق اظهارنظر و پاسخ‌گویی، افزایش ثبات سیاسی و کنترل فساد، حاکمیت قانون، اثربخشی دولت، بهبود کیفیت قوانین و مقررات سبب کاهش نااطمینانی عمومی نسبت به آینده و رشد عرضه و کاهش نرخ تورم شود.

باتوجه به نتایج پژوهش و اهمیت ارائه پیشنهاد؛ به سیاست‌گذاران توصیه می‌گردد:

- بر اساس نتایج حاصل شده در پژوهش اهمیت سیاست‌های پولی و مالی به‌عنوان اصلی‌ترین کانال اثرگذاری بر نرخ تورم مبرهن است؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود به‌منظور کاهش نرخ تورم از ابزارهای پولی و مالی متناسب با علل مؤثر بر نرخ تورم اتخاذ شود.
- اثرگذاری انتظارات تورمی بر افزایش نرخ تورم به کانال شناختی - اقتصادی مؤثر بر نرخ تورم اذعان دارد؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود به‌منظور کاهش نرخ تورم از ابزارهای علوم‌شناختی و رفتاری در سیاست‌گذاری نظام اقتصادی بهره گرفته شود.
- سیاست‌گذار می‌بایست با استفاده از سیستم نهادی و اقتصادی پویا که دربرگیرنده دولت دور از فساد، پاسخگو و مؤثر و از یک نظام قانونی متشکل از حقوق مالکیت و مالکیت فکری حمایت کند.

تعارض منافع

تعارض منافع وجود ندارد

سپاسگزاری

نویسندگان مقاله در راستای بهبود کیفی مقاله از نظرات ارزشمند داوران محترم سپاسگزاری می‌نمایند.

منابع و مأخذ

اندروز، مت؛ پریچت، لنت و وولکاک، مایکل. (۱۳۹۸). توسعه به مثابه توانمندسازی حکومت (شواهد، تحلیل، عمل) ترجمه: خیرخواهان، جعفر و درودی، مسعود، روزنه، تهران، ص ۴۶.

برانسون، ویلیام. (۱۳۸۱). تئوری سیاست‌های اقتصاد کلان، ترجمه: شاکری، عباس (تهران نشر نی، ۱۳۸۱)، صص ۵۵۷.

توی، جان. (۱۳۸۵). تغییر دیدگاه‌ها در اقتصاد توسعه، ترجمه: خیرخواهان، جعفر، اقتصاد سیاسی تحولی همه‌جانبه، تهران، ج ۱، ص ۳۸.

جرالد، ماروین مایر. (۱۳۷۸). مباحث اساسی اقتصاد توسعه، تهران: نشر نی. - ترجمه غلامرضا آزادارمکی

حیدری، حسن؛ اصغری، رعنا و علی‌نژاد، رقیه. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر اثربخشی دولت بر نرخ تورم در کشورهای منتخب منا، فصلنامه پژوهشنامه اقتصادی، ش ۵۷، صص ۱۹۲-۱۶۵.

رفیق الرحمان، ابوطیب. (۱۳۸۴). بهبود عملکرد دولت از طریق اصلاح دستگاه اداری، ترجمه صفار، محمد، انتشارات سازمان مدیریت و برنامه ریزی، معاونت سرمایه انسانی، چاپ اول.

سلاطین، پروانه. (۱۳۹۸). تاثیر کیفیت حکمرانی بر کارآفرینی در گروه کشورهای منتخب: رهیافت داده‌های پانل. دولت پژوهی، ۵(۲۰)، ۷۱-۱۰۳.

شاکری، عباس. (۱۳۹۷). پیش‌بینی نحوه اثرگذاری عوامل مؤثر بر تورم با استفاده از مدل‌های میانگین‌گیری پویا. پژوهش‌نامه اقتصادی، صص ۳۱۱-۲۶۱.

شاه آبادی، ابوالفضل؛ نیلفروشان، نیما و خالقی، مریم. (۱۳۹۲). تأثیر حکمرانی بر رشد بیکاری کشورهای منتخب توسعه یافته و درحال توسعه. فصلنامه پژوهشها و سیاستهای اقتصادی، دوره ۲۱، شماره ۶۵.

شاه آبادی، ابوالفضل؛ مرادی، علی و تورانی، نیکتا. (۱۳۹۶). اثر متقاطع فراوانی منابع طبیعی و حکمرانی خوب بر بهره‌وری کل عوامل تولید در کشورهای منتخب صادرکننده نفت. فصلنامه پژوهشنامه بازرگانی، شماره ۸۵.

شهبازی، کیومرث؛ حکمتی فرید، صمد و رضایی، هادی. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر اندازه دولت و حکمرانی خوب بر شدت مصرف انرژی: مطالعه موردی کشورهای عضو اوپک، فصلنامه نظریه های کاربردی اقتصاد، شماره ۴. صص ۴۸-۲۳

عرب مازار، علی؛ حجت تقی لو و یاور، غلامرضا. (۱۳۹۳). دانشگاه پیام نور البرز، بررسی پایداری تورم و عوامل موثر بر آن در اقتصاد ایران.

قلی پور، رحمت الله. (۱۳۸۷). حکمرانی خوب و الگوی مناسب دولت، تهران: مجمع تشخیص مصلحت نظام، مرکز تحقیقات استراتژیک و دفتر گسترش تولید علم تولید علم دانشگاه آزاد اسلامی.

کازرونی، سید علیرضا، اصغرپور، حسین و نفیسی مقدم، مریم. (۱۳۹۸). بررسی اثر ثبات سیاسی بر رشد اقتصادی در ایران: رویکرد رگرسیون کوانتایل. مطالعات راهبردی سیاستگذاری عمومی، ۹(۳۱)، ۳۹-۵۸.

کمپجانی، اکبر؛ گرجی، ابراهیم و اقبالی، علیرضا. (۱۳۹۲)، اقتصاد سیاسی رشد اقتصادی. پژوهش ها و سیاست های اقتصادی، سال ۲۱، شماره ۶۵. صص ۸۲-۶۱.

مقیمی، محمد؛ اعلایی اردکانی، مصطفی. (۱۳۹۰)، سنجش شاخص های حکمرانی خوب و نقش دولت الکترونیک در ارتقای آن. مدیریت فناوری اطلاعات. دوره ۳. صص ۱۸۱-۱۷۳

ورهرانی، ویدا و حجتی، مانا. (۱۴۰۰) بررسی عوامل مؤثر بر توسعه مالی با تأکید بر رانت نفتی و کیفیت نهادی (کشورهای منتخب صادرکننده نفت)، فصلنامه اقتصاد و تجارت نوین، شماره ۱۶، صص ۱۹۰-۱۶۳

Ahmad dar. A., Muhammad, Taj. (۲۰۲۰). *Bureaucratic Quality And Fdi Inflows Nexus: A South Asian Perspective*. Romanian Journal of Economic Forecasting, ۲۳(۳), ۱۴۵-۱۶۲

Elgammal, M. M., & Eissa, M. A. (۲۰۱۶). *Key determinants of inflation and monetary policy in the emerging markets: evidence from Vietnam*. *Afro-Asian Journal of Finance and Accounting*, ۶(۳), ۲۱۰-۲۲۳.

Fischer, B., M. Lenza, H. Pill, and L. Reichlin. ۲۰۰۸. *Money and Monetary Policy: The ECB Experience ۱۹۹۹-۲۰۰۶*, in *The Role of Money and Monetary Policy in the Twenty-First Century*, ed. by A. Beyer, and L. Reichlin, pp. ۱۰۲, ۱۷۰. European Central Bank.

Minea, A., and Villieu, P. (۲۰۰۸). *Can Inflation targeting promote institutional quality in developing countries*. Available at: [https://www.usherbrooke.ca/ecolection/fileadmin/sites/adm/documents Economique/manscripts Sherbrooks.pdf](https://www.usherbrooke.ca/ecolection/fileadmin/sites/adm/documents/Economique/manscripts/Sherbrooks.pdf).

Romer, D. (۲۰۱۲). *Advanced Macroeconomics*. New York: McGraw Hill Education.

Samuelson, Paul A.; Solow, Robert M. (۱۹۶۰). "Analytical Aspects of Anti-Inflation Policy". ۵۰ (۲): ۱۷۷-۱۹۴.

Shakri, R., Rasouli Bairami, Z., Salehi Kemerodi, M., and Pakrouh, P. (۲۰۱۹). *The effect of expectations, liquidity surplus and demand side on the dynamics of inflation in Iran: the Phillips curve hybrid neo-Keynesian approach*. *Scientific Quarterly Journal of Islamic Economics and Banking*, ۱۴۷-۱۷۱. (In Persian)

Vargas, J. M. (۲۰۱۲). *Money growth and inflation: evidence from post-inflation Bolivia*. *International Journal of Economic Policy in Emerging Economies*, ۵(۴), ۳۵۳-۳۶۶.

World Bank (۲۰۰۲), *World Development Report, ۲۰۰۲: Building Institutions for Markets*, Washington DC: World Bank

پیوست

SINF	DM ^۲ GDP	GG	inf	Year	Country
۳,۱۸۱۹۸	۱۱,۳۵۴۳	۱۶,۴۷	۲۱,۵	۲۰۱۱	iran
۱,۴۸۴۹۲	۳۳,۷۴۷۲	۱۷,۱۸	۳۰,۵	۲۰۱۲	

٦,٧٨٨٢٣	٣٩,٥٢٢	١٦,٠٨	٣٤,٧	٢٠١٣		
١,٢٧٢٧٩	١٧,٠١٥٢	١٨,٢٧	١٥,٥	٢٠١٤		
١,٠٢٥٣	٣٤,٤٢٤٩	٢١,٦٤	١١,٩	٢٠١٥		
٠,٢١٢١٣	١٤,١٨٤٩	٢٣,١٨	٩	٢٠١٦		
٧,٢٨٣٢	١٩,٢٤١٥	٢١,٨٢	٩,٦	٢٠١٧		
١,٥٥٥٦٣	٢٥,٢٥٣٩	١٨,٢٥	٣٠,٢	٢٠١٨		
٠,٦٣٦٤	٣٢,٣٤٠٢	١٦,٠٢	٣٤,٦	٢٠١٩		
١,٠٢٥٣	٣٨,٢٣٨٢	١١,٧٦	٣٦,٤	٢٠٢٠		
١٢,٣٠٣٧	٣١,٢٣٨٢	١١,٨٤	٣٩,٣	٢٠٢١		
١,٥٢٠٢٨	١٦,١	٢٢,٦٠	٤,٥	٢٠١١	algeria	
١,٩٧٩٩	٦,٦	٢٣,٧٨	٨,٨	٢٠١٢		
٠,١٠٦٠٧	٥,٢	٢٦,٦١	٣,٢	٢٠١٣		
٠,٦٣٦٤	١٠,٢	٢٣,٠٨	٢,٩	٢٠١٤		
٠,٥٦٥٦٩	-١,٧	٢١,٩٥	٤,٧	٢٠١٥		
٠,٢٨٢٨٤	٤,٨	٢١,٧٩	٦,٣	٢٠١٦		
٠,٤٥٩٦٢	٦,٧	٢١,٨٦	٥,٥	٢٠١٧		
٠,٨١٣١٧	٩,٩	٢٢,٤٨	٤,٢	٢٠١٨		
٠,١٧٦٧٨	-١,٧	٢٠,٣٣	١,٩	٢٠١٩		
١,٤٤٩٥٧	١٢,١	٢١,١٩	٢,٤	٢٠٢٠		
٠,٦٠١٠٤	-١,٢	٢١,٨٣	٦,٥	٢٠٢١		
٠,٥٦٥٦٩	-١,٣٨٨٤	٥٣,٨٨	٤,٨	٢٠١١		Kuwait
٠,٢١٢١٣	-٠,١٦٥٨	٥٠,٣٣	٣,٢	٢٠١٢		
٠,١٠٦٠٧	٨,٦١٠٧	٤٩,٨٦	٢,٦	٢٠١٣		
٠,١٠٦٠٧	٣,١٨٩١٢	٤٨,٠٣	٢,٩	٢٠١٤		
٠,٠٣٥٣٦	١,٢٤٦٩٨	٤٥,٨٠	٣,٢	٢٠١٥		
٠,٣٥٣٥٥	١,٥٦٤١٣	٤٥,٩٦	٣,١	٢٠١٦		
٠,٥٦٥٦٩	٨,٥٣٢١١	٤٥,٦٤	٢,١	٢٠١٧		
٠,١٧٦٧٨	١,٤٨٦٠٢	٤٨,٥٠	٠,٥	٢٠١٨		
٠,٣٨٨٩١	-٠,٦٧٨	٥١,٠٥	١	٢٠١٩		
٠,٣٨٨٩١	١١,٥٠٥٣	٥١,٦١	٢,١	٢٠٢٠		
٠,٧٤٢٤٦	٨,٨٧٥٢٨	٥١,٢٩	٣,٢	٢٠٢١	Qatar	
٠,٤٢٤٢٦	٣,٧١٤٨٢	٦٦,٧٦	١,١	٢٠١١		
٠,٣١٨٢	١٨,٢	٧٠,٨٥	٢,٣	٢٠١٢		

٠,٠٣٥٣٦	١٣,٩٨٤	٧١,١٧	٣,٢	٢٠١٣	
٠,٥٣٠٣٣	٥,٢٦٥٦٨	٦٦,٨٥	٣,٣	٢٠١٤	
٠,٢٨٢٨٤	-١,٣١٣٣	٦٧,٣٢	١,٨	٢٠١٥	
٠,٨١٣١٧	-٧,٦٣٤٢	٦٦,١٣	٢,٦	٢٠١٦	
٠,٠٣٥٣٦	١٢,٧٥٧٦	٦٣,١٧	٠,٣	٢٠١٧	
٠,٢٨٢٨٤	-٧,٧٤٤٩	٦٣,٠٢	٠,٢	٢٠١٨	
٠,٦٧١٧٥	١,٧٠٥١٩	٦٤,٥٣	-٠,٦	٢٠١٩	
١,٧٦٧٧٧	٧,٤٠٠٤٥	٦٦,٤٥	-٢,٥	٢٠٢٠	
١,١٦٦٧٣	-٤,٨٢٣٤	٧٠,١٨	٢,٥	٢٠٢١	
١,٠٦٠٦٦	٣,٢٦٣١٣	٣٩,٥٦	٥,٨	٢٠١١	
٠,٢٤٧٤٩	١١,٠٧٨٦	٤٣,٩٨	٢,٨	٢٠١٢	
٠,٤٥٩٦٢	٥,٦٥٠٧٢	٤٣,٦٧	٣,٥	٢٠١٣	
٠,٣٥٣٥٥	٨,١٦٧٥١	٤٥,٦٣	٢,٢	٢٠١٤	
٠,٢٨٢٨٤	١,٨٠٣٦١	٤٣,٢٤	١,٢	٢٠١٥	
٠,٩٨٩٩٥	-١,١٢٠٧	٤٦,٥٣	٢	٢٠١٦	
١,١٣١٣٧	٠,٨٩١٥٣	٤٤,٧٧	-٠,٨	٢٠١٧	
١,٥٥٥٦٣	٢,٣٢٥٨٣	٤٥,٠٤	٢,٤	٢٠١٨	
١,٩٠٩١٩	٦,٣٠٦٢٢	٤٤,٢٤	-٢	٢٠١٩	
٠,٠٧٠٧١	١٠,٢٤٧٧	٤٥,٣٦	٣,٤	٢٠٢٠	
٠,٨٤٨٥٣	١,٤٦٩٠٧	٤٨,٠٠	٣,٢	٢٠٢١	
٠,٠٧٠٧١	-١,٨٤٨٥	٦٥,٠٣	٠,٨	٢٠١١	
٠,١٧٦٧٨	٠,٠٠٦٢١	٦٦,٢٢	٠,٦	٢٠١٢	
٠,٤٢٤٢٦	٣,٦٨٦٩٢	٦٨,٠٣	١,١	٢٠١٣	
٠,٦٠١٠٤	٣,٤٩٩٩١	٦٩,٨٤	٢,٣	٢٠١٤	
٠,٨٤٨٥٣	٠,٣٩٩٦٧	٦٩,٦٠	٤	٢٠١٥	
٠,١٠٦٠٧	٠,٢٧٥٧٨	٦٩,٦٩	١,٦	٢٠١٦	
٠,٣٨٨٩١	١,٧٦٦٤٥	٦٩,٣٦	١,٩	٢٠١٧	
١,٧٣٢٤١	١,٣٤٠١٤	٦٩,٧٤	٣	٢٠١٨	
٠,٠٣٥٣٦	٤,٥٩٨٤٦	٦٩,١٨	-١,٩	٢٠١٩	
١,٤١٤٢١	١٠,٧٦٤٥	٦٩,١١	-٢	٢٠٢٠	
٠,٨٤٨٥٣	٩,٨٢٤٥	٦٩,٥١	٢	٢٠٢١	
٠,٢٤٧٤٩	٨,٧٥١٨٦	٢٦,٦٢	٤,٤	٢٠١١	
٠,٨٤٨٥٣	١١,٣١٨	٢٩,٥٤	٥,١	٢٠١٢	
					Saudi Arabia
					United Arab Emirates
					Ecuador

0,28284	9,01349	33,39	2,7	2.13	
0,14142	11,1011	30,87	3,0	2.14	
0,77782	-4,9289	29,90	3,9	2.10	
0,40962	9,0638	33,02	1,7	2.16	
0,21213	-22,378	32,47	0,4	2.17	
0,14142	3,39071	34,30	-0,2	2.18	
0,17678	8,84789	30,07	0,2	2.19	
0,10203	17,7476	34,13	-0,3	2.20	
2,92389	7,29470	38,46	0,13	2.21	
1,20208	10,29	27,14	8,4	2.11	
0,70104	9,03091	20,78	0	2.12	
0,38891	14,2746	27,24	7,7	2.13	
2,72236	14,0937	27,98	7,8	2.14	
3,0002	21,7927	24,98	10,0	2.10	
1,20208	-1,2137	20,21	7	2.16	
0,28284	0,08421	27,80	3,7	2.17	
0,06069	9,01270	28,13	2,8	2.18	
0,38891	2,90192	30,46	4,4	2.19	
0,91924	19,3433	28,71	3,3	2.20	
0,88388	2,78021	27,78	0,9	2.21	
0,24749	7,31799	40,28	3,4	2.11	
0,10607	7,43768	47,09	4,1	2.12	
0,07071	7,92091	40,77	3,8	2.13	
0,40962	9,29023	41,91	4	2.14	
0,03036	8,89780	41,41	2,7	2.10	
1,13137	9,70947	39,80	2,8	2.16	
0,42426	9,11687	37,00	7	2.17	
0,42426	2,33001	37,10	4,8	2.18	
0,10607	4,88091	34,27	3,7	2.19	
0,74446	21,7074	34,12	3,3	2.20	
0,84803	4,17281	31,93	0,4	2.21	
2,40416	31,97	22,07	7,8	2.11	
0,49497	8,49476	21,19	1	2.12	
					Russian Federation
					Mexico
					Azerbaijan

٠,٣٨٨٩١	٩,١٨٠٢	٢٦,٩٦	٢,٤	٢٠١٣	
٠,٩٠٤٥٩	٩,٠٤٩٤٩	٢٧,٣١	١,٣	٢٠١٤	
٢,٩٦٩٨٥	-٢,٢٤٤	٢٧,٠٨	٤	٢٠١٥	
٠,١٧٦٧٨	١,٠٩	٢٧,٦٤	١٢,٤	٢٠١٦	
٣,٧٨٣٠٢	٨,٨١	٢٧,٤٨	١٢,٩	٢٠١٧	
٠,١٤١٤٢	٤,١٦	٢٧,٩٨	٢,٢	٢٠١٨	
٠,٠٣٥٣٦	١٧,٤٧	٢٩,٤٢	٢,٦	٢٠١٩	
٠,٦٠١٠٤	٥,٤١	٢٥,٥١	٢,٧	٢٠٢٠	
١,٦٩٧٠٦	١,٠٦٩٩٦	٣١,٦٠	٤,٤	٢٠٢١	
٠,٨١٣١٧	١,٤١٦٤٨	٥٠,٣٥	-٠,٤	٢٠١١	
٢,١٢١٣٢	٠,٣٢١٨٩	٤٩,٤٩	-٢,٧	٢٠١٢	
٠,٢٤٧٤٩	٢,٧٨٣١٦	٤٨,٤٦	٣,٣	٢٠١٣	
٠,٢٨٢٨٤	٢,١٥٩٦١	٥٠,٢٦	٢,٦	٢٠١٤	
٠,٣١٨٢	٠,٤٦٤٦٢	٥٠,١٩	١,٨	٢٠١٥	
٠,٤٩٤٩٧	-٢,٠٥٨١	٤٨,٥٧	٢,٧	٢٠١٦	
٠,٢٤٧٤٩	-٤,٧٨٠٩	٤٥,٢٩	١,٣	٢٠١٧	
٠,٣٥٣٥٥	١,٨٤٨٨٧	٤٥,٣٩	٢	٢٠١٨	
١,١٦٦٧٣	٢,٥٩٣٠٤	٤٨,٠٩	١	٢٠١٩	
١,١٦٦٧٣	١٤,٩٣٥٩	٤٨,٨١	-٢,٣	٢٠٢٠	
٠,٧٤٢٤٦	٥,٢١٤٦٥	٥٢,٥٦	١	٢٠٢١	
٠,٥٣٠٣٣	٩,٣٣٦٠٩	٥٨,٥٤	٣,١	٢٠١١	
٠,١٧٦٧٨	٣,٣٧٦٥٥	٥٨,٤٥	١,٦	٢٠١٢	
٠,٣٥٣٥٥	٢,٧٠٦٢٨	٦٠,١١	٢,١	٢٠١٣	
٠,٣٥٣٥٥	٠,٢٩٣٢٨	٦٥,٢٧	٣,١	٢٠١٤	
٠,٠٣٥٣٦	-٢,٠٥١٥	٦١,٩٠	٢,١	٢٠١٥	
٠,٦٣٦٤	-١,٦٤٩٨	٥٩,٥١	٢	٢٠١٦	
١,٠٦٠٦٦	-١,١٦٢٧	٥٩,٧٥	٣,٨	٢٠١٧	
٠,٠٧٠٧١	٢,٨٤٦٩١	٦٣,٩٦	٠,٨	٢٠١٨	
٠,٦٠١٠٤	-١,٧٥٩٤	٦٣,٤٨	٠,٦	٢٠١٩	
١,٢٧٢٧٩	١٠,٥١٦٩	٦٣,٢٥	-١,١	٢٠٢٠	
٢,٠٨٥٩٧	١,٢٤٧٤١	٦٢,٥٣	٢,٥	٢٠٢١	
١,٢٠٢٠٨	٧,٥٦	٣٠,٥٠	٨,٤	٢٠١١	
٠,٢٨٢٨٤	٣,١	٢٨,٤٥	٥	٢٠١٢	

Bahrain

Malaysia

Kazakhstan

٠,٣١٨٢	٤,٢٢	٢٨,٠٥	٥,٨	٢٠١٣	
٠,٠٣٥٣٦	٦,١٨	٣٥,٧٢	٦,٧	٢٠١٤	
٣,٨٥٣٧٣	٣٢,٥٨	٣٦,٢٩	٦,٦	٢٠١٥	
٣,٥٧٠٨٩	١٤,٥١	٣٥,٨٠	١٧,٥	٢٠١٦	
٠,٤٩٤٩٧	-٥,٨٣	٣٧,٩٦	٧,٤	٢٠١٧	
٠,٢٨٢٨٤	٢,٨٨	٤٠,٨١	٦	٢٠١٨	
٠,٥٣٠٣٣	-٢,٠٦	٤٢,٢٧	٥,٢	٢٠١٩	
٠,٢٨٢٨٤	١٩,٣٦	٤١,٥٦	٦,٧	٢٠٢٠	
١,٢٣٧٤٤	٩,٤	٤٢,٠٤	٧,٥	٢٠٢١	
٠,٣٨٨٩١	٩,٢٨٥٣٩	٥٥,٧٢	٤	٢٠١١	
٢,٠٨٥٩٧	١,٨٦٦٨٨	٥٥,٩٥	٢,٩	٢٠١٢	
.	٣,٢٦٢٣	٥٥,٧١	-٣	٢٠١٣	
١,٠٨١٨٧	١٠,٧٣٧٧	٥٨,٤٢	-٣	٢٠١٤	
٠,٣٦٧٧	٩,١٩٢٩٤	٥٧,٦٦	٠,٠٦	٢٠١٥	
٠,١٤١٤٢	-٣,٢١٦٤	٥٩,٠٢	١,١	٢٠١٦	
٠,٢٤٧٤٩	٣,٨٧٥٩٤	٥٨,٢٩	١,٥	٢٠١٧	
٠,٢٤٧٤٩	٤,٨٤٢٩	٥٧,٥١	٠,٨	٢٠١٨	
٠,٣٥٣٥٥	٣,١٢٩٢١	٥٧,٨٢	٠,١	٢٠١٩	
١,٣٧٨٨٦	١٢,٠٩٣٩	٥٦,٧٧	-٠,٩	٢٠٢٠	
٢,١٢١٣٢	١٧,٧٠٠٩	٥١,٥٩	٣	٢٠٢١	